

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžp/39/2012
Identifikačné číslo spisu:	6012200783
Dátum vydania rozhodnutia:	20.11.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:6012200783.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Občianske združenie HRON pre slobodné rieky, Zvolenská cesta 14, 974 03 Banská Bystrica, IČO: 42 190 720 (korešpondenčná adresa: OZ Hron pre slobodné rieky), zast. členkou združenia: Y. W. X., nar. X.XX.XXXX, trvalý pobyt: U. XXX, XXX XX U., proti žalovanému: Okresný úrad Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia Krajského stavebného úradu v Banskej Bystrici č. 2012-358/414-1:OŠSS S1 zo dňa 2. apríla 2012, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/84/2012-81 zo dňa 30. októbra 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/84/2012-81 zo dňa 30. októbra 2012 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici konanie vo veci žaloby žalobcu proti rozhodnutiu Krajského stavebného úradu v Banskej Bystrici, ktorým potvrdil v odvolacom konaní územné rozhodnutie obce Bzenica „o umiestnení stavby vodného diela Bzenica“, v zmysle ustanovenia § 250d ods. 3 O.s.p., zastavil a o trovách konania rozhodol tak, že žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. Krajský súd takto rozhodol, keď mal zo skutkového stavu za preukázané, že sa jedná o vodnú stavbu - stavbu malej vodnej elektrárne a že v zmysle § 73 ods. 17 písm. b/ zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, súdy nepreskúmajú rozhodnutia o povoleniach na vodné stavby (§ 26).

Proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici podal odvolanie žalobca a žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu ako nezákonné zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Poukázal na to, že krajský súd v danom prípade vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, pretože sa mylne domnieval, že môže ako dôvod zastavenia konania použiť § 73 ods. 17 písm. b/ zákona o vodách s tým, že súdy nepreskúmajú rozhodnutia o povoleniach na vodné stavby podľa § 26 vodného zákona, pretože povolenie na vodnú stavbu podľa § 26 vodného zákona vydávajú Krajské úrady životného prostredia, odbor štátnej vodnej správy (špecializovaná štátna vodná správa), a to podľa § 26, v súlade s § 52 vodného zákona a § 66 a nasl. stavebného zákona na stavbu „Malá vodná elektrárňa (MVE)“ na rieke Hron, ktorému rozhodnutiu musí predchádzať rozhodnutie o umiestnení stavby, vydané obcou. Žalobca ďalej uviedol, že prvotným krokom pred vydaním povolenia na vodnú stavbu je

právoplatné a vykonateľné rozhodnutie o umiestnení stavby, ktoré sa nevykonáva podľa zákona o vodách, ale podľa stavebného zákona a podľa správneho poriadku. V tomto konaní majú právomoc konať iné správne orgány ako v konaniach o vydanie povolenia na vodnú stavbu (obvodné úrady životného prostredia a krajské úrady životného prostredia), pričom prvostupňovým orgánom sú obce a druhostupňovým orgánom krajské stavebné úrady. Nie je preto možné prijať argument krajského súdu, že ide o vodnú stavbu, nakoľko výsledkom tohto konania je schválenie umiestnenia stavby ako takej a až na jej základe je možné rozhodovať podľa § 26 v súlade s § 52 vodného zákona a § 66 a nasl. stavebného zákona. Žalované rozhodnutie nie je rozhodnutím o povolení vodnej stavby a preto napadnutým rozhodnutím krajský súd porušil ústavné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa článku 46 Ústavy SR. Uviedol, že je občianskym združením založeným za účelom obnovy a ochrany životného prostredia v regiónoch povodia rieky Hron a že má záujem alebo môže mať záujem na postupoch environmentálneho rozhodovania a preto v konaní o umiestnení stavby, ktorá má vplyv na životné prostredie, je oprávneným účastníkom konania o umiestnení stavby MVE. Poukázal tiež na to, že v žalobe sú jasne vymedzené žalobné body, na základe ktorých vidí žalobca nezákonnosť v procesnom postupe správneho orgánu, najmä v porušení základných zásad správneho konania a preto nemohol krajský súd konanie vo veci zastaviť s poukazom na § 73 ods. 17 písm. b/ zákona o vodách. Žalobca v tejto súvislosti poukázal na to, že v oblasti životného prostredia a výstavby MVE sa už niekoľkokrát rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici podrobili súdnemu prieskumu rozhodnutiam Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/106/2009, ktorým bolo zrušené rozhodnutie krajského súdu 23S/8/2009 zo dňa 13. mája 2009, kde odvolací súd poukázal na skutočnosti dôležité vo veciach ústavnej ochrany práva na životné prostredie a práva na súdnu ochranu.

Krajský stavebný úrad v Banskej Bystrici sa písomne svojim podaním zo dňa 14. decembra 2012 vyjadril ku odvolaniu žalobcu, poukázal na to, že žaloba žalobcu je podaná oneskorene, že napadnuté rozhodnutie je správnym rozhodnutím konajúceho krajského súdu a žiadal, aby odvolací súd napadnuté uznesenie potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo z dôvodov a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu je potrebné z dôvodov jeho nepreskúmateľnosti zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie z nasledovných dôvodov :

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia, alebo zrušujú práva, alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 O.s.p.).

V správnom súdnictve prejednávajú sudy na základe žalôb prípady, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 O.s.p.).

Z obsahu odvolania žalobcu je zrejmé, že žalobca o.i. namietal skutočnosť, že nesúhlasil so spôsobom, akým sa krajský súd vysporiadal s jeho námietkami, namietal protiústavnosť rozhodnutia krajského súdu nesúhlasiac s jeho dôvodmi, poukazujúc na viaceré skutočnosti, že rozhodnutie krajského súdu je neopodstatnené, ktoré treba v ďalšom konaní zrušiť.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p. (v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Citované zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“) vykladať a uplatňovať tak, že rozhodnutie súdu musí obsahovať dôvody, na základe ktorých je založené.

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je teda aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Rozhodnutie súdu musí však obsahovať odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (k tomu pozri bližšie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. IV. ÚS 115/03, či sp. zn. III. ÚS 60/04 - www.concourt.sk). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamena, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, *Recueil III/1997*). Európsky súd pre ľudské práva, ale zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko a Hiro Balani/Španielsko*, oba z 9. decembra 1994, *Annuaire*, séria A č. 303 A a č. 303 B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (k tomu pozri bližšie rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. III. ÚS 209/04, sp. zn. IV. ÚS 112/05, sp. zn. I. ÚS 380/08, sp. zn. III. ÚS 172/2010, či sp. zn. II. ÚS 537/2010- www.concourt.sk).

Ak teda v posudzovanej veci krajský súd podľa názoru najvyššieho súdu nepreskúmal komplexne žalobcovu námietku, je potom jeho rozhodnutie predčasné, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta druhá a § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.), v ktorom krajský súd po opätovnom vyporiadaní sa s príslušnými námietkami a argumentáciou žalovaného znova vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie náležite odôvodní v zmysle požiadavky ústavného práva na spravodlivé súdne konanie.

Podľa § 73 ods.17 písm. b/ zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách, súdy nepreskúmajú rozhodnutia o povoleniach na vodné stavby (§ 26).

Podľa § 26 ods. 1 zákona o vodách, povolenie orgánu štátnej vodnej správy sa vyžaduje na uskutočnenie, zmenu alebo na odstránenie vodnej stavby.

Krajský súd bez akéhokolvek bližšieho zdôvodnenia vyslovil právny záver, „že vzhľadom na zistený skutkový stav, citované zákonné ustanovenia, ako aj to, že sa jedná o vodnú stavbu, nemôže krajský súd preskúmať napadnuté rozhodnutie a preto podľa § 250 d/ ods. 3 O.s.p. konanie zastaviť“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poznamenáva, že sa oboznámil s uznesením krajského súdu, avšak s jeho závermi sa nestotožnil. Z napadnutého uznesenia sp. zn. 23S/84/2012 nie je zrejmé, či sa krajský súd zaoberal teleologickým výkladom (e rationie legis) príslušných ustanovení vodného zákona a to § 73 ods. 17 písm. b/ ako i § 26 ods. 1 vodného zákona č. 364/2004 Z. z., v predmetnej právnej veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky v predmetnej právnej veci zároveň poukazuje na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/2007 a III. ÚS 274/2007, podľa ktorých pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca musí sa od neho odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôli a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť

na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nie je zo strany krajského súdu náležité a dôvodné, keď vzhľadom na skutkový stav danej veci zistený správnym orgánom neuviedol žiadne skutočnosti, pre ktoré by malo byť napadnuté rozhodnutie o umiestnení stavby, teda územné rozhodnutie obce Bzenica o umiestnení stavby „Vodného Bzenica“ vylúčené zo súdneho prieskumu.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v danom prípade zistil, že krajský súd nechal bez povšimnutia i také argumenty žalobcu, ktorými i poukazoval na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžp/106/2009 zo dňa 22. júna 2010, v ktorom vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky právny názor, že „stavebné povolenie na realizáciu vodnej stavby - stavby MVE, nielenže svojou podstatou vždy zasahuje do ústavného práva jednotlivca na priaznivé životné prostredie ale aj svojim bezprostredným umiestnením a z toho vyplývajúcim dopadom na vodný ekosystém zasahuje do veľmi významnej zložky životného prostredia“.

Podľa čl. 44 ods. 1 ústavy má každý právo na priaznivé životné prostredie a toto právo je vzhľadom k systematike ústavy zaradené do jej Druhej hlavy označenej ako Základné práva a slobody. Až potom, čo by sa krajský súd vysporiadal riadne s vplyvom základného pravidla na rozsah súdneho prieskumu v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy SR, mohol by vysloviť presvedčivým spôsobom svoj záver o možnosti alebo o zákaze súdneho prieskumu. Nakoľko tak nevykoná, jeho rozsudok je zaťažený vadou nezákonnosti, ktorá sama o sebe je dôvodom na zrušenie prvostupňového rozsudku odvolacím súdom (§ 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

Už v rozsudku 3Sžp/1/2008 zo 4. decembra 2008 Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil záver charakterizujúci vzťah životného prostredia a súkromného záujmu pri nakladaní s rôznymi ľudskými benefíciami: „Podľa cit. § 17 ods. 1 zákona č. 17/1992 Zb. je každý povinný, predovšetkým opatreniami priamo pri zdroji, predchádzať znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia a minimalizovať nepriaznivé dôsledky svojej činnosti na životné prostredie. Zákonodarca takto na jednej strane vymedzil povinnosť jednotlivca formulovanú ako generálnu prevenciu („a priori“) v zmysle ústavného čl. 44 ods. 2 a 3 a čl. 20 ods. 3 posledná veta (verejný záujem na ochrane životného prostredia prevyšuje súkromný záujem založený na výhodách dosahovaných pri nakladaní s predmetom vlastníckeho práva) a súčasne ako generálny prostriedok nápravy („a posteriori“) proti zhoršovaniu úrovne životného prostredia bez ohľadu na jeho vnútorný postoj k následkom k svojmu správaniu, a na strane druhej nestanovil podmienky, ktoré by správanie jednotlivca k životnému prostrediu ospravedlňovali vo vzťahu k samotným negatívnym následkom. Týmto spôsobom slovenský právny poriadok založil objektívnu zodpovednosť jednotlivca za priaznivý stav životného prostredia bez pripustenia liberačných dôvodov.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné zdôrazniť vzhľadom na uvedené skutočnosti, že napriek apelačnému opravnému systému, ktorý sa v správnom súdnictve v Slovenskej republiky v zmysle príslušnej právnej úpravy uplatňuje, preskúmava potom predovšetkým zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho orgánu krajský súd, ako súd prvého stupňa. Úlohou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho je preskúmať vecnú správnosť prvostupňových rozhodnutí a nie nahrádzať prieskumnú činnosť súdu prvého stupňa.

V novom rozhodnutí rozhodne krajský súd zároveň i o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 v spojení s § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.